

Ympäristöministeriön ehdotus uutta kaavoitus- ja rakentamislakia koskevaksi hallituksen esitysluonnokseksi (sekä muutosesityksistä eräisiin muihin lakeihin)

Mkh 11.10.2021 § 130

424/00.07.03/2021

Asian esittely

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee uutta kaavoitus- ja rakentamislakia [Linkki](#). Uudella kaavoitus- ja rakentamislakilla on tarkoitus korvata voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki. Kokonaisuudessaan lausuntopyyntö koskee myös samassa yhteydessä esitettyjä muutoksia eräisiin muihin lakeihin. Lausunnot pyydetään toimittamaan ympäristöministeriöön viimeistään tiistaina 7.12.2021.

Voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan vuoden 2000 alussa. Toimintaympäristössä on tapahtunut merkittäviä muutoksia maankäyttö- ja rakennuslain voimassaoloaikana ja myös näköpiirissä oleva kehitys haastaa uusiin toimiin.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistettiin parlamentaarisesti keväällä 2018. Työ organisoitiin asettamalla työryhmä, parlamentaarinen seurantaryhmä ja laaja sidosryhmäfoorumi. Työryhmä nimitti lisäksi kuusi valmistelujaostoa. Valmistelun aikana on järjestetty lisäksi lukuisia seminaareja ja työpajoja sekä kuultiin laajasti eri sidosryhmien edustajia.

Esityksen päätavoitteita ovat hallitusohjelman mukaisesti hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen sekä rakentamisen laadun parantaminen ja digitalisaation edistäminen. Tavoitteena on lisäksi muun muassa edistää kaavaprosessin sujuvuutta, vahvistaa kuntien maapolitiikkaa, parantaa ihmisten osallistumismahdollisuuksia, edistää rakentamisen luvissa ja ilmoituksissa yhden luukun periaatetta ja sähköistä asiointia sekä luoda rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietoaalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat.

Lausuntopyyntön mukana saapui useita täsmentäviä lausumia, joissa kritisoidaan kaavoitus- ja rakentamislain valmisteluprosessia.

Lausunnolla olevassa ehdotuksessa hallituksen esitysluonnokseksi maakuntakaavan oikeusvaikutuksia on rajattu suhteessa nykyiseen maankäyttö- ja rakennuslakiin. Maakuntakaavassa keskityttäisiin ympäristöministeriön esityksen mukaisesti maakuntatasoiseen aluerakennetta sekä liikenne- ja viherverkostoa koskeviin kehittämisen periaatteisiin ja sen oikeusvaikutukset rajattaisiin näihin.

Lakiluonnoksen lisäksi lausuntopalvelu.fi -sivustolla olevaan lausuntopyyntöön sisältyy muutamia erillisiä kysymyksiä, joihin lausunnonantajilta toivotaan erityisesti palautetta. Yksi näistä koskee maakuntakaavaa ja vaihtoehtoista mallia. Vaihtoehtoinen malli on ollut keskusteluissa erityisesti vuoden 2021 kevätkauden aikana hallitusryhmien kesken, mutta maakuntaliittoja tästä ei ole informoitu. Maakuntakaavan osalta kysymys on seuraava:

”Lakiuudistuksen valmistelun aikana käydyissä keskusteluissa on ollut esillä myös maakuntakaavaa koskeva vaihtoehtoinen malli, jonka oleellisin ero lakiehdotukseen olisi se, että maakuntakaavan

oikeusvaikutuksia ei rajattaisi laissa vaan maakuntakaava olisi nykyiseen tapaan kokonaisuudessaan oikeusvaikutteinen. Vaihtoehtoinen malli olisi oikeusvaikutusten osalta pääosin nykyisen lain kaltainen, mutta malli ei kuitenkaan sisältäisi nykyisen lain mukaista maakuntakaavan toteuttamisen edistämisvelvoitetta.

Myös vaihtoehtoisessa mallissa maakuntakaavassa olisi esitettävä aluerakenteen, liikennejärjestelmän ja liikenneverkon sekä viherrakenteen kehittämisen periaatteet, ja lisäksi maakuntakaavassa voitaisiin esittää myös muita maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia asioita. Vaihtoehtoisen mallin mukaan maakuntakaavassa esitettävistä asioista kuitenkin rajattaisiin laissa nimenomaisesti pois yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenne. Yksittäisen kunnan yhdyskuntarakenteeseen kuuluvia asioita ei olisi siten mahdollista sisällyttää maakuntakaavaan vaan ne ratkaistaan kuntakaavoituksessa.

Lausunnonantaja pyydetään esittämään näkemyksensä myös vaihtoehtoisesta mallista.”

Asialistan liitteenä on lausuntopyyntö mukana saapuneista lausumista Kuntaliiton ja maakuntaliittojen lausumat sekä OTT Aleks Heiniän lausunto ylikunnallisesta maankäytön suunnittelusta maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa.

(Valmistelijat: suunnittelujohtaja Ilpo Tapaninen p. 050 301 7546 ja kaavoituspäällikkö Mari Kuukasjärvi p. 040 685 4015)

Maakuntajohtajan esitys

Maakuntahallitus käy lähetekeskustelun luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi.

Päätös

Hyväksyttiin maakuntajohtajan esityksen mukaisesti.